

Asociația Promo-LEX a lansat cel de-al doilea Raport de monitorizare a campaniei electorale pentru referendumul constituțional republican din 5 septembrie 2010

Azi 3 Septembrie 2010, în cadrul unei conferințe de presă, Asociația Promo-LEX a lansat [al doilea raport de monitorizare a campaniei electorale pentru referendumul constituțional republican din 5 septembrie 2010](#). Perioada de monitorizare: 14 august – 2 septembrie2010

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat în perioada de monitorizare 14 august – 2 septembrie prestație în mare parte echidistantă din partea administrației electorale și publice, dar și unele nereguli atât în procesul de organizare a scrutinului cât și din partea participanților electorali.

În perioada monitorizată efortul Promo-LEX nu a constatat tratare discriminatorie a participanților electorali de către administrația publică. Printre tendințele pozitive se numără și faptul că misiunile diplomatice ale Republicii Moldova au publicat pe paginile web ale sale informație despre Referendum și procesul de votare.

Totuși, efortul Promo-LEX a constatat o serie de nereguli în

pregătirea scrutinului. Aproape jumătate din listele electorale au fost întocmite și prezentate CEC de către administrația publică locală cu o întârziere considerabilă. CEC, la rândul său, nu a plasat listele pe pagina sa web, precum se planifică anterior, iar birourile electorale au afișat cu întârziere listele electorale pentru verificare de către alegători.

Birourile secțiilor de votare au fost constituite cu întârziere în multe localități din țară. În cazul a două localități secțiile nu au fost constituite până în momentul publicării raportului.

O serie de partide și organizații social-politice înregistrate oficial de CEC în calitate de participanți la referendum au prezentat administrației electorale rapoarte financiare incomplete și cu întârziere.

Aproape jumătate din participanți au eșuat să prezinte CEC rapoartele financiare cerute. La rândul său CEC a întreprins puține măsuri de verificare a datelor prezentate de către participanți în rapoartele financiare.

Promo-LEX a constatat câteva cazuri separate dar îngrijorătoare de influență abuzivă asupra alegătorilor. Observatorii au semnalat exercitare de influență asupra alegătorilor din partea reprezentanților unor instituții publice, inclusiv universități. Efortul a constatat câteva cazuri când participanții au oferit donații materiale alegătorilor sau instituțiilor, în context electoral.

Efortul de monitorizare Promo-LEX se bazează pe observare directă efectuată de către o rețea de 42 de observatori pe termen lung situați în toate raioanele țării. Constatările și recomandările efortului sunt formulate cu bună credință și urmăresc scopul îmbunătățirii procesului electoral. Efortul Promo-LEX conștientizează că un astfel de scrutin se desfășoară pentru prima dată în Republica Moldova și își propune să contribuie constructiv la stabilirea și

îmbunătățirea practicilor democratice în Moldova.

Promo-LEX va monitoriza desfășurarea scrutinului în ziua de 5 septembrie prin amplasarea a 300 de observatori pe termen scurt în secțiile de votare dintr-un eșantion reprezentativ la nivel național. Efortul Promo-LEX va publica rapoarte intermediare în ziua scrutinului și un raport de totalizare a constatărilor din 5 septembrie imediat după scrutin. Metodologia de observare nu permite efortului Promo-LEX să evalueze independent rata de participare la scrutin.

Efortul Promo-LEX va desfășura o Numărătoare Rapidă a rezultatelor votării (Quick Count) și va anunța rezultatele acesteia îndată ce vor fi disponibile.

Acest proiect este susținut financiar și tehnic de Organizația pentru Securitate și Cooperare din Europa (OSCE), Ambasada Statelor Unite ale Americii, Fundația Est-Europeană din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, Fondului Național pentru Democrație (NED), Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin intermediul Fundației Eurasia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Varianta integrală a raportului în limba română, este disponibilă [aici](#).

Nota: pentru informații suplimentare contactați Departamentul Juridic Promo-LEX, Pavel Postica, tel. 211622.

RAPORT nr.2 Monitorizarea referendumului republican constituțional din 5 septembrie 2010

Promo - LEX monitorizează desfășurarea referendumului peste hotare

Chișinău, 02-09-2010 – Asociația Promo-LEX va trimite observatori în secțiile de votare de peste hotare pentru a monitoriza desfășurarea referendumului republican constituțional din 5 septembrie.

Un număr de 40 de observatori se vor deplasa în 11 țări

europene în care s-a înregistrat cel mai sporit număr de alegători în scrutinele anterioare și în care a fost deschis un număr mai mare de secții suplimentare de votare. Efortul Promo-LEX de monitorizare peste hotare va acoperi integral sau parțial Belgia, Cehia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Portugalia, România, Rusia, Spania și Ucraina.

Acest proiect este susținut de "Programul privind Susținerea Democrației în Moldova", o inițiativă comună a Uniunii Europene și a Consiliului Europei.

Președintele Promo-LEX, Ion Manole spune că în monitorizarea peste hotare sunt antrenați observatori cu experiență în misiuni naționale și internaționale. Observatorii se vor afla în secțiile de votare, la care au fost delegați, pe parcursul întregii zile a scrutinului, de la deschiderea secțiilor până la încheierea procedurii de numărare a voturilor.

"Este pentru prima dată când autoritățile moldovene au deschis secții de votare peste hotare în afara misiunilor diplomatice. Credem că este important să urmărim cum va funcționa acest mecanism. Obiectivul nostru este să contribuim la consolidarea practicilor democratice ale procesului electoral în Moldova", a declarat Manole.

Promo-LEX își va desfășura misiunea de monitorizare peste hotare în parteneriat cu Asociația "Moștenitorii" din Bălți, care va suplimenta operațiunea cu încă 40 de observatori.

Este pentru prima dată când organizații neguvernamentale din Republica Moldova vor efectua monitorizarea unui scrutin în afara țării cu o așa amploare.

În ziua referendumului Promo-LEX va difuza informații cu privire la desfășurarea scrutinului în secțiile de votare monitorizate. Un rezumat al constatărilor înregistrate de observatorii de peste hotare va fi prezentat luni, 6 septembrie. Un raport integrat va fi făcut public ulterior.

Monitorizarea referendumului republican constituțional este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte.

Persoana de contact: Olga Gordila, Coordonator de Proiect, Asociația Promo-LEX, Tel: 449626, 450024.

Asociația Promo-LEX a lansat primul Raport de monitorizare a campaniei electorale pentru referendumul constituțional republican din 5 septembrie 2010

Azi 18 August 2010, în cadrul unei conferințe de presă, Asociația Promo-LEX a lansat [primul raport de monitorizare a campaniei electorale pentru referendumul constituțional republican din 5 septembrie 2010](#). Perioada de monitorizare: 7 iulie 2010 – 13 august 2010

Monitorizarea referendumului republican constituțional, care se va desfășura la 5 septembrie, este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. „Coaliția 2009” este o uniune benevolă de organizații non-guvernamentale, care implementează proiecte întru îmbunătățirea procesului electoral și sporirea

încrederii cetățenilor în proces. Programele de monitorizare a alegerilor în cadrul „Coaliției 2009” sunt implementate atât de Promo-LEX, cât și de alte organizații care fac parte din aceasta.

Efortul de monitorizare Promo-LEX va include 42 observatori pe termen lung, care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale din Republica Moldova în perioada 13 august 2010 – 10 septembrie 2010. Observatorii pe termen lung vor fi asistați de circa 300 observatori pe termen scurt (15% din totalul secțiilor de votare, repartizați în teritoriu în baza unui eșantion reprezentativ) care vor monitoriza procesul electoral în ziua scrutinului.

Sumar Executiv

Lipsa de dialog dintre partidele de guvernământ și opoziția din legislativul format după 29 iulie 2009, în special pe marginea alegerii șefului statului, a condus la o criză constituțională. Partidele din cadrul AIE au convenit să concentreze reforma constituțională pe revizuirea art. 78 al Constituției, în vederea introducerii votării directe de către cetățeni a Președintelui R. Moldova.

La 5 septembrie 2010, pentru prima dată în Republica Moldova, se va desfășura un referendum constituțional, în cadrul căruia alegătorii urmează să se expună asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 78 din Constituție, care propune alegerea directă a șefului statului. Alegătorii urmează să răspundă la întrebarea “Sînteți pentru modificarea Constituției care să permită alegerea Președintelui Republicii Moldova de către întreg poporul?”, cu una din cele două opțiuni: “Pentru” și “Contra”.

Rapoartele de monitorizare a alegerilor parlamentare din 2005, 2007, 2009 elaborate de Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte, au servit drept sursă de inspirație pentru operarea unor modificări la Codul Electoral.

Comisia Electorală Centrală a adoptat un șir de regulamente și instrucțiuni menite să reglementeze calitatea și transparența procesului electoral. Cu toate acestea, în unele din aceste acte normative au fost introduse stipulări care vin în contradicție cu prevederile Codului Electoral, sau lăsa câmp pentru interpretare.

La referendumul republican constituțional vor fi deschise secții de votare speciale în afara sediilor diplomatice ale Republicii Moldova din alte state.

La referendumul din 5 septembrie 2010 în 45 secții de votare va fi testat registrul electronic al alegătorilor.

La referendumul din 5 septembrie 2010, au fost înregistrați în calitate de participanți 25 partide politice și organizații social-politice. Contrar regulamentelor proprii, CEC a înregistrat în calitate de participant la referendum participanți care nu și-au specificat opțiunea electorală. Prin hotărârea CEC, alegătorii au fost privați de dreptul de a se înscrie în calitate de participant la referendum și respectiv de a face agitație electorală.

Contrar prevederilor legale, administrația publică locală din unele raioane și regiuni ale țării s-a antrenat într-un proces de sensibilizare a alegătorilor cu îndemnul de a nu participa la referendumul constituțional.

Programul calendaristic aprobat de CEC, fiind coroborat cu prevederile Codului Electoral, are diverse neajunsuri și lacune. S-au constatat cazuri de încălcare a termenelor limită pentru unele operațiuni electorale.

Desfășurarea referendumului republican constituțional la momentul de față prezintă un interes mai puțin pronunțat din partea observatorilor naționali și internaționali.

Două partide reprezentate în Parlament la data constituirii organelor electorale nu au delegat membri reprezentanți în consiliile electorale de circumscripție și birourile

electorale ale secțiilor de votare.

Alegătorii domiciliați în regiunea transnistreana și în unele localități din partea dreapta a râului Nistru, aflate sub controlul organelor secesioniste, vor vota în continuare în secții de votare speciale în teritorii controlate de organele constitutionale. CEC nu a constituit consilii electorale de circumscripție pentru teritoriile menționate.

Acest proiect este susținut financiar și tehnic de Organizația pentru Securitate și Cooperare din Europa (OSCE), Ambasada Statelor Unite ale Americii, Fundația Est-Europeană din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei, Fondului Național pentru Democrație (NED), Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin intermediul Fundației Eurasia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Varianta integrală a raportului în limba română, este disponibilă [aici](#).

Nota: pentru informații suplimentare contactați Departamentul Juridic Promo-LEX, Pavel Postica, tel. 211622.

RAPORT nr.1 Monitorizarea referendumului republican constituțional din 5

Raport de monitorizare a alegerilor locale noi din 16 mai 2010

Promo-LEX salută atenția acordată de administrația electorală (CEC) scrutinului din localitatea Sîngera, unde s-au organizat activități masive de educație electorală, colaborare intensivă cu mass-media națională și observatori, monitorizarea directă de către membrii CEC a organizării alegerilor, și utilizarea tehnologiilor noi pentru organizarea procesului electoral. Într-același rând, Promo-LEX este îngrijorată de nivelul scăzut de atenție acordat de către administrația electorală celorlalte localități monitorizate, iar unele secții de votare au activat în condiții de infrastructură inadecvate; observatorii au constatat pene la rețelele de curent electric și cele telefonice.

Promo-LEX a constatat multiple devieri de la legislație electorală și alte deficiențe ce țin de organizare bună a alegerilor. Totodată, cu toate că raportul dat include o abordare critică a unor probleme în organizarea alegerilor, Promo-LEX conștientizează că administrația electorală (CEC) depune eforturi considerabile întru crearea practicilor bune de organizare a scrutinului. Promo-LEX propune o colaborare constructivă între organizații de monitorizare și administrație electorală întru consolidarea atât a acestor practice cât și a încrederii cetățenilor în întregul proces electoral.

Au fost observate deficiențe ce țin de interpretarea legislației în vigoare. Observatorii Promo-LEX au raportat că au fost deschise secții de votare pentru mai mult de 3000

alegători, care este mărimea maximă permisă de lege pentru o secție de votare. Pe când Codul Electoral este interpretabil la capitolul specificării exacte a noțiunii de „partid reprezentat în Parlament”, cel puțin două formațiuni politice reprezentate în Parlament (MAE și MU-EM) nu au fost reprezentate în organele electorale în scrutinul din 16 mai 2010.

De asemenea, unele organe electorale au îndeplinit mai puțin sârguincios îndatoririle sale. Datorită păstrării listelor electorale în birouri ale autorităților, alegătorii au acces parțial limitat pentru verificarea acestora. Organele electorale, cu mici excepții, nu au organizat campanii de educație civică privind procedura de votare, iar materialele informative de acest gen nu ajunseseră de la CEC la majoritatea circumscripțiilor electorale. Operatorii care testează registrul electronic au asistat toată ziua la procedurile electorale, contrar legislației în vigoare. Unii membri ai birourilor electorale, au permis votarea alegătorilor în lipsa actelor de identitate. Calitatea listelor electorale continuă să fie o problemă, fiind constatate cazuri în care persoanele cu drept de vot nu s-au regăsit în listele electorale, ori datele lor de identificare erau introduse incorect. Multiple secții de votare au primit buletine de vot insuficiente în raport cu alegătorii incluși în listele electorale.

Concurenții electorali practică în continuare plasarea publicității electorale în locuri interzise, precum și în perioada de “tăcere electorală”. O parte din partidele parlamentare nu și-au realizat dreptul de a delega membri în birourile electorale.

Alegătorii continuă masiv să profite de posibilitatea de a vota la domiciliu, fără a justifica suficient această solicitare. Într-aceleși timp alegătorii din circumscripția electorală Sîngera s-au arătat sceptici față de votul prin intermediul Internetului.

Promo-LEX a elaborat și o serie de îngrijorări ca urmare a celor constatate. Promo-LEX se arată îngrijorată de prevederile legale interpretabile privind constituirea consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare, precum și de implicarea persoanelor neautorizate în procedurile electorale și față de calitatea listelor electorale. Asociația este îngrijorată de indiferența alegătorilor față de calitatea listelor electorale; totodată alegătorii profită prea mult de posibilitatea exagerat de liberă de a vota la domiciliu. Asociația este îngrijorată de onestitatea concurenților electorali față de plasarea publicității electorale precum și de realizarea dreptului, dar și a obligației morale, de a delega membri în organele electorale a partidelor reprezentate în Parlament.

Asociația Promo-LEX a monitorizat, în perioada 10 – 15 mai 2010, alegerile locale noi în 5 localități din cele 15 în care s-a desfășurat scrutinul. Localitățile au fost alese în baza criteriilor de mărime și diversitate, precum urmează or. Sîngera, mun. Chișinău; sat. Ruseștii Noi, r-ul Ialoveni; sat. Cărpineni, r-l Hîncești; și sat. Congaz și sat. Copceac, UTA Găgăuzia. De asemenea în ziua de 16 mai 2010, echipele mobile ale observatorilor Promo-LEX au monitorizat scrutinul în toate secțiile de votare în care s-au desfășurat alegerile locale noi. Constatările Promo-LEX reflectă situația în localitățile monitorizate și nu pot fi indicative pentru întreaga țară însă îngrijorările sunt formulate astfel încât să fie relevante pentru procesul electoral la nivel național.

În circumscripția electorală Sîngera, pentru a doua oară în istoria scrutinelor electorale din Republica Moldova, a fost decisă testarea registrului electronic al alegătorilor și, suplimentar, testarea votării prin Internet. Promo-LEX a monitorizat și prima testare a registrului electronic, din 15 noiembrie 2009, și a elaborat în acest sens un raport cu principalele constatări și îngrijorări.

Promo-LEX a lansat raportul final de monitorizare a alegerilor

Asociația Promo-LEX a lansat raportul [final de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 29 iulie 2009](#). Raportul cuprinde constatări privind desfășurarea procesului electoral în 7 regiuni ale Moldovei și se referă la perioada 16 iunie – 29 iulie 2009.

“Pe de o parte, noi salutăm interesul sporit din partea alegătorilor din regiunea monitorizată pentru scrutinul din 29 iulie 2009, iar pe de altă parte, constatăm tendințe îngrijorătoare ce au afectat calitatea procesului electoral în regiunea monitorizată”, declarat Ion Manole, Președintele Asociației Promo-LEX.

În regiunea monitorizată scrutinul, în mare parte, nu a întrunit exigențele unui proces competitiv, care s-ar compara cu practica electorală din țările cu tradiții democratice durabile, datorită atmosferei tensionate, condițiilor inechitabile, și încălcări sau interpretări ale procedurilor de către organe electorale, funcționari electorali și din partea concurenților. Totodată, s-a constatat că întocmirea, verificarea, utilizarea și păstrarea listelor electorale a constituit o bază defectuoasă și a afectat credibilitatea întregului proces.

Acreditarea selectivă a misiunilor de observare internaționale și hărțuirea sistematică de către autorități a unor observatori internaționali acreditați, constituie o derogare de la angajamentele internaționale ale Republicii Moldova, în

special angajamentele OSCE. Intimidarea alegătorilor și a observatorilor naționali de către administrația publică și organele electorale, lasă o amprentă asupra caracterului transparent al acțiunilor autorităților, iar zădărnicierea unei misiuni internaționale doar întărește aceste suspiciuni.

Circa nouă procente din electoratul Republicii Moldova, rezidenți ai regiunii transnistrene, rămân în continuare izolați de procesul electoral din țară. Concurenții electorali nu desfășoară activități de campanie în regiunea transnistreană, iar autoritățile nu utilizează toate mijloacele posibile pentru includerea completă a acestui grup de alegători în procesul electoral.

Folosirea resurselor și funcțiilor publice în scopuri electorale creează o delimitare incertă între activitățile statului și activitățile partidului aflat la guvernare, ceea ce contrazice normelor fundamentale ale democrației și încalcă principiul egalității șanselor.

Asociația Promo-LEX a monitorizat, în perioada 16 iunie – 29 iulie 2009, alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009 – inclusiv perioada pre-electorală, cadrul legislativ și ziua alegerilor – în regiunea transnistreană a Republicii Moldova și raioanele din vecinătatea acestei regiuni: Florești, Rezina, Dubăsari, Anenii Noi, Căușeni, și Ștefan Vodă. Efortul de monitorizare Promo-LEX a amplasat observatori în 249 secții de votare din totalul de 1987 secții de votare pe țară. În regiunea monitorizată locuiesc peste 530 mii alegători, ceea ce constituie circa 20 la sută din alegători din Republica Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană.

Efortul de monitorizare Promo-LEX este recunoscător pentru suportul financiar și asistența tehnică oferite de National Endowment for Democracy (NED), National Democratic Institute for International Affairs (NDI), și United States Agency for International Development (USAID).

DOC – [RAPORT FINAL Monitorizarea alegerilor parlamentare anticipate din 29 iulie 2009](#)

RAPORT FINAL Monitorizarea alegerilor parlamentare anticipate din 29 iulie 2009

